

Behoud onze aparte regeling voor jonge gehandicapten

door Irmgard Borghouts-Van de Pas. woensdag 28 april 2010 | 09:18 | Laatst bijgewerkt op: woensdag 28 april 2010 | 09:20

Deze maand zijn de 'brede heroverwegingen' aan de Tweede Kamer aangeboden: de werkgroep 'Op afstand van de arbeidsmarkt' presenteert een aantal mogelijkheden om structureel te bezuinigen.

Eén van de voorstellen is de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW), de Wet Werk en Bijstand (WWB) en de Wet werk en ondersteuning jonggehandicapten (Wajong) samen te voegen tot één regeling. De Wajong zou dan niet meer door het UWV maar door gemeenten worden uitgevoerd. Bovendien zijn gemeenten dan verantwoordelijk voor de re-integratie, zoals ze dat nu al zijn voor de WWB. De belangstelling voor één regeling lijkt toe te nemen. Zowel Divosa, de vereniging van managers op het terrein van werk, inkomen en sociale vraagstukken, als de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten (VNG) zijn wel in voor één regeling. De Wajong laten uitvoeren door gemeenten heeft ook nadelen. Denemarken is een land met een gedecentraliseerde aanpak van de dienstverlening voor personen met een beperking. De idee is om de hulp zo dicht mogelijk bij het individu te organiseren. De praktijk laat daar zien dat sommige groepen van personen met een bepaalde beperking zo klein in omvang zijn dat hulp toch regionaal of nationaal georganiseerd wordt. Het is niet altijd mogelijk lokaal alle benodigde expertise over alle beperkingen en aandoeningen in huis te hebben. Regel dat ook in Nederland regionaal in plaats van bij 431 gemeenten.

Argument voor samenvoeging is dat de problematiek van Wajongers en mensen in de bijstand vaak vergelijkbaar is. Dat lijkt zo te zijn, maar Wajongers hebben naast hun beperking ook te kampen met het feit dat ze geen

werkervaring hebben kunnen opdoen. Jonggehandicapten zijn mensen die al voor het bereiken van de volwassen leeftijd of het einde van hun studie al geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn (geworden) door ziekte, handicap of een stoornis. Het gaat dus eigenlijk niet om re-integratie maar om integratie op de arbeidsmarkt. In 1998 is er bewust gekozen om de Wajong in te voeren nadat de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet werd ingetrokken. Deze volksverzekering beschermde alle ingezetenen waaronder ook jonggehandicapten. Toen deze algemene regeling werd afgeschaft heeft Nederland ervoor gekozen een wettelijke voorziening op minimumniveau te houden voor personen die op een tijdstip dat ze arbeidsongeschikt zijn geworden nog geen inkomensvormende arbeid hebben kunnen verrichten. Ze hebben (of hun ouders) zich dus niet kunnen verzekeren tegen dit risico en omdat ze nooit gewerkt hebben komen ze niet in aanmerking voor een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Dat is de reden waarom destijds een aparte Wajong is ingevoerd. Nederland is hierin overigens wel uniek. Uit onderzoek blijkt dat in andere landen een vergelijkbare jonggehandicaptenregeling ontbreekt. Nu zou dit in het huidige tijdsgewricht al snel tot de conclusie kunnen leiden dat de regeling dus niet nodig is, als andere landen een dergelijke regeling ook niet hebben. Die conclusie is echter voorbarig. Uit hetzelfde onderzoek blijkt dat er veel meer bekend is over de Wajongers dan over jonggehandicapten in andere landen. Daardoor zijn nieuwe ontwikkelingen snel te signaleren, zoals de groei van jongeren met psychische belemmeringen. Ook is het daardoor eenvoudiger om gericht beleid te ontwikkelen en de bijbehorende doelgroep te benaderen. Nederland heeft in verhouding tot andere landen veel jongeren met beperkingen die toch aan het werk zijn. Dus Nederland doet het zo slecht nog niet met een afzonderlijke Wajongregeling. Door de aparte regeling is duidelijk de stijging in de Wajong tot uitdrukking gekomen. De groei heeft drie belangrijke oorzaken: een toenemende instroom vanuit het voortgezet speciaal onderwijs en het praktijkonderwijs; gemeenten die met de invoering van de WWB financieel verantwoordelijk zijn geworden voor de re-integratieinspanningen en personen hebben 'overgeheveld' van de WWB naar de Wajong en groei van het aantal jongeren met vooral autistische spectrumstoornissen die een Wajong-uitkering aanvragen. Het is dus niet zo dat in andere landen het aantal jonggehandicapten niet toeneemt, het is alleen minder zichtbaar in de bestanden. Het CPB berekende dat één regeling voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ruim 2 miljard oplevert. Dat komt niet zozeer door een effectievere uitvoering, maar doordat bij samenvoeging de hoogte van de Wajong-uitkering wordt verlaagd naar bijstandsniveau. Overigens zijn de invoeringskosten die het overhevelen van de Wajong van UWV naar gemeenten met zich meebrengt, niet in de berekeningen meegenomen. Dat er in Nederland bezuinigd moet worden staat buiten kijf, maar besef goed dat een afzonderlijke Wajongregeling ook zijn voordelen heeft, zowel voor de jonggehandicapte als maatschappij. Op 1 januari 2010 is de nieuwe Wajongregeling ingevoerd. Werken staat daarin voorop, maar daar waar nodig biedt de Wajong inkomensondersteuning. Met deze nieuwe regeling loopt Nederland voorop in Europa, dus laten we de Wajong handhaven.

Irmgard Borghouts-Van de Pas is senior onderzoeker van ReflecT (UvT).